

Dakloze EU-migranten: wat leren de pilots ons?

Sessie voor het Najaarsfestival THUIS!
Janet Vloothuis
en Ico Kloppenburg

Vooraf: er is een brede aanpak n.a.v. Roemer

Ondersteuningsprogramma arbeidsmigranten

- Advies
- Kennisdeling
- Beantwoorden van vragen
- Kennis ontwikkelen

Advies op:

- Huisvesting
- Economie (Effectrapportage bij nieuwe bedrijvigheid)
- Handhaving & toezicht
- Registratie
- Zorg & welzijn

Werkdefinitie arbeidsmigranten

Een arbeidsmigrant is iemand die:

- EU–ingezetene is of legaal via een EU lidstaat;
- in Nederland werkt of kortgeleden heeft gewerkt;
- tegen een relatief laag salaris;
- uitvoerende werkzaamheden verricht;
- zich (nog) niet in Nederland permanent heeft gevestigd in een zelfstandige woonruimte.

Bij internationale werknemers kun je een onderscheid maken in: kenniswerkers (expats) en arbeidsmigranten

Noodzaak goede inrichting zorg & welzijn (1/2)

Belang arbeidsmigranten voor economie (SEO 2018):

‘Arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa hebben een substantiële waarde voor de Nederlandse economie in het algemeen en die van enkele regio’s in het bijzonder. Ze zorgen primair voor additionele werkgelegenheid, productie en inkomen in de regio waar ze worden ingezet. Zonder deze arbeidsmigranten verwachten werkgevers dat ze hun productieproces moeten aanpassen, inperken of verplaatsen.’

Momenteel ongeveer 600.000 - 800.000 arbeidsmigranten in Nederland en daarnaast ongeveer 70.000 kinderen van arbeidsmigranten

Verwachting is dat aantal arbeidsmigranten in 2030 oploopt tot **1 miljoen**

Het is belangrijk om goed in beeld te hebben hoe het ervoor staat met arbeidsmigranten in Nederland. Niet alleen omdat ze belangrijk zijn voor onze economie, maar ook omdat we zo zicht houden op de kwaliteit van hun woon- en werkomstandigheden. Hoeveel arbeidsmigranten zijn er in Nederland? Hoeveel van hen werken als uitzendkracht? In welke sectoren werken zij?

In opdracht van de ABU en NBBU deed KBA Nijmegen eind 2020 een onderzoek. Het is gebaseerd op de polisbestanden van het CBS over 2018 en 2019 en een representatieve enquête onder ABU- en NBBU-leden in 2020. Waar mogelijk vergelijken we de onderzoeksresultaten met die van ons onderzoek uit 2018. Dat kan niet voor alle cijfers, omdat er dit jaar voor het eerst polisbestanden zijn gebruikt.

DEFINITIES

Over welke groep arbeidsmigranten hebben we het in het onderzoek? Dit is voor de CBS-polisbestanden anders dan voor de enquête.

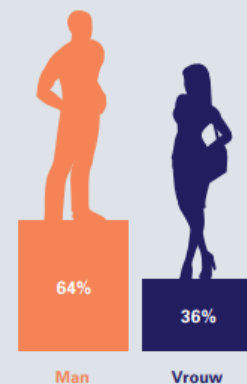
De groep arbeidsmigranten is in de polisbestanden als volgt samengesteld:

- Alle werknemers die in 2019 bij een Nederlands bedrijf hebben gewerkt, èn
- geen Nederlandse nationaliteit èn geboorteland anders dan Nederland hebben, èn
- geen kennismigrant zijn, èn
- geen scholier/student zijn, èn
- uitzendkracht zijn.

In de enquête onder ABU- en NBBU-leden gaat het om:

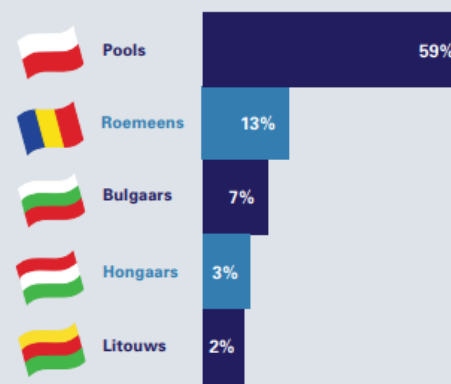
- Uitzendkrachten die niet-permanent in Nederland wonen en
- een hoofdverblijf buiten Nederland hebben, maar binnen de Europese Unie, Zwitserland, Liechtenstein, Noorwegen of IJsland (EUFTA-landen).

GESLACHT

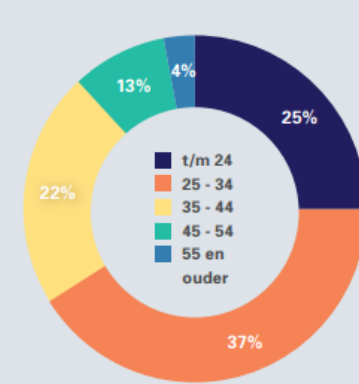
Bron: CBS-polis 2019, bewerking KBA Nijmegen

TOP 5 NATIONALITEITEN

Bron: CBS-polis 2019, bewerking KBA Nijmegen

LEEFTIJD

Bron: CBS-polis 2019, bewerking KBA Nijmegen

AANTAL ARBEIDSMIGRANTEN IN NEDERLAND

IN 2019 WAREN ER IN NEDERLAND

767.571

ARBEIDSMIGRANTEN. VAN HEN WERKTEN

374.200 ALS UITZENDKRACHT EN

393.371 HADDEN EEN DIRECT DIENSTVERBAND.

IN 2018 WAREN ER IN NEDERLAND

712.820

ARBEIDSMIGRANTEN. VAN HEN WERKTEN

348.121 ALS UITZENDKRACHT EN

364.699 HADDEN EEN DIRECT DIENSTVERBAND.

Bron: CBS-polis, bewerking KBA Nijmegen en enquête uitzendorganisaties 2020, KBA Nijmegen

AANTAL ARBEIDSMIGRANTEN DAT UITZENDKRACHT IS IN 2019

	uit EUFTA-landen*	overige nationaliteit	totaal
Arbeidsmigranten via ABU-/NBBU-leden**	208.700	89.100	297.800
Arbeidsmigranten via uitsluitend ongeorganiseerde uitzendbureaus	50.600	25.800	76.400
Alle arbeidsmigranten	259.300	114.900	374.200

Bron: CBS-polis, bewerking KBA Nijmegen en enquête uitzendorganisaties 2020, KBA Nijmegen

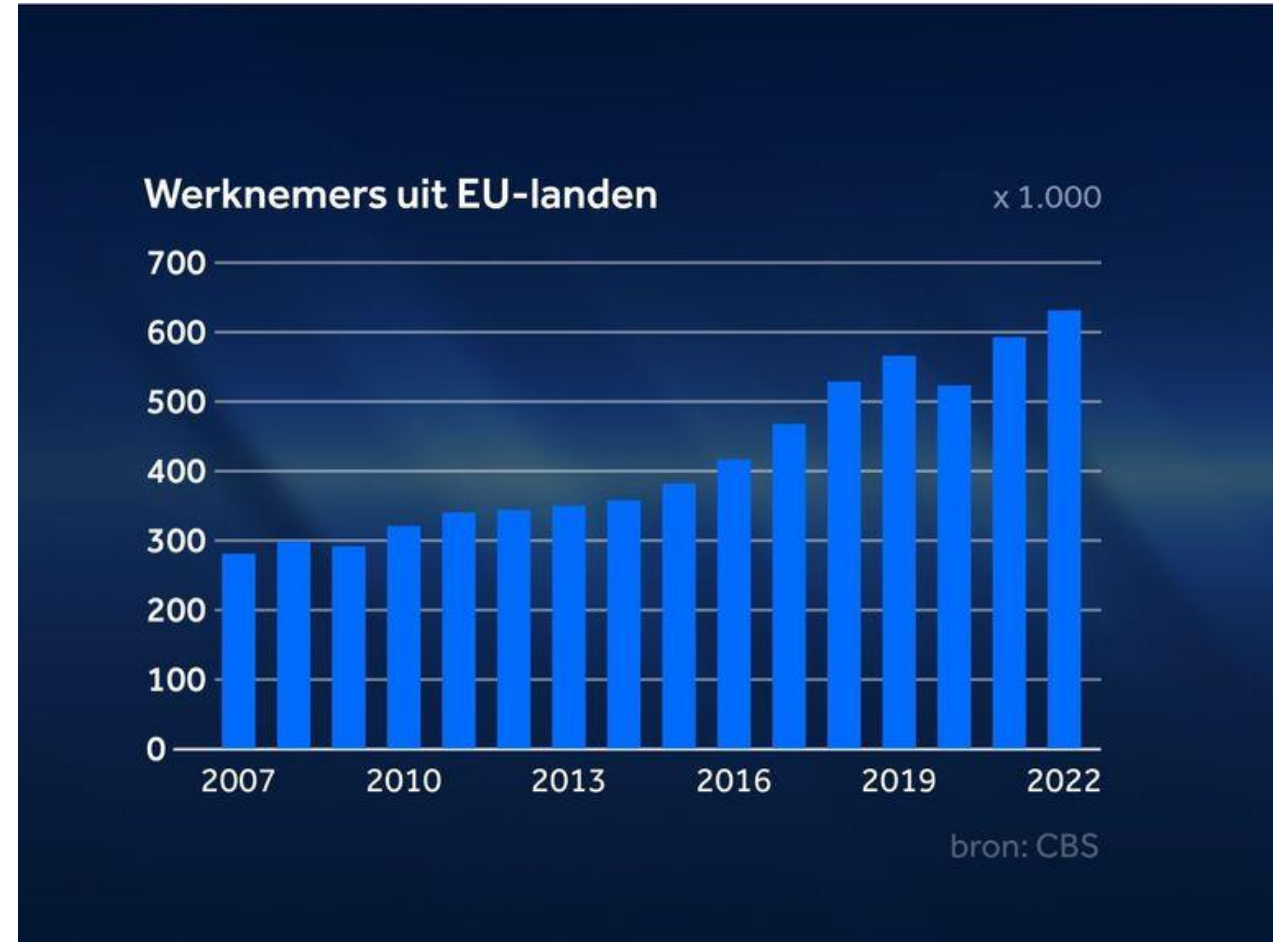
*de landen uit de EU en de landen uit de Europese Vrijhandelsassociatie

**inclusief in dat jaar gewerkt voor zowel ABU/NBBU als ongeorganiseerde uitzender

Problematiek in een notendop

- Aantallen nemen al jaren toe
- Percentage uitvallers is klein, maar zorgt voor stevige problematiek
- Huisvesting gekoppeld aan werk
- Alcohol speelt grote rol
- Groep ontvlucht problemen thuis
- Onduidelijkheid over rechten

Dakloze EU-burgers vast in Amsterdam: 'Het leven op straat is hier beter'

Dakloze EU-burgers worden geweigerd bij opvanglocaties in Amsterdam of weigeren zelf hulp. Terug naar het land van herkomst is vaak geen optie, waardoor ze eindigen op de Amsterdamse straten, met overlast als gevolg.

David Hielkema 17 oktober 2022, 17:00

Plan voor opvang EU-daklozen 'juridisch broddelwerk'

De plannen voor de opvang van dakloze EU-migranten zijn weliswaar een verbetering, maar voldoen nog niet aan Europese afspraken.

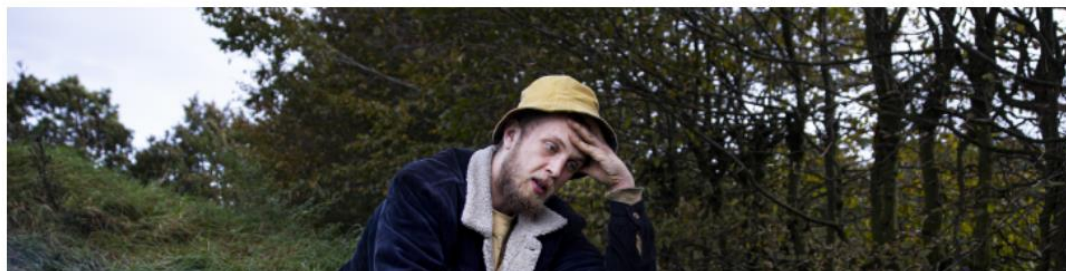
Redactie 15 november 2022

Gemeenten blijven dakloze migrant opvang weigeren

Dakloze Oost-Europese arbeidsmigranten hebben recht op opvang, maar krijgen die vaak niet. Een tool die gemeenten moet helpen, is vertraagd.

Maria Bouwman 27 december 2023

Vacatures

Manager Wijken
JS Consultancy

Adviseur Dienstverlening
JS Consultancy

EMMA zoekt ervaren adviesruimtelijk profiel
EMMA

Vacatures

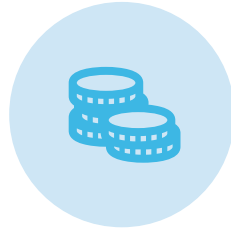
Manager Wijken
JS Consultancy

Adviseur Dienstver

Pilots onder het Nationaal Actieplan Dakloosheid

G4, EINDHOVEN EN
VENLO

7 MLN EURO VAN HET
TOTALE BESCHIKBARE
BEDRAG

INZET OP KANSRIJKE
UITVALLERS: OPVANG
EN BEGELEIDING

BEGELEIDE TERUGKEER
VOOR WIE NIET AAN HET
WERK KAN

INZET ALLE MOGELIJKE
MIDDELEN OM
OVERLAST TE
BEPERKEN

DUIDELIJKHEID OVER
RECHTEN: CHECK-LIST
OM TE BEOORDELEN OF
IEMAND VOOR TOEGANG
TOT WMO-
VOORZIENINGEN
BEOORDEELD MOET
WORDEN

SAMEN ONDERZOEKEN
WELKE MAATREGELEN
OVERLAST KUNNEN
BEPERKEN

Hoe ervaren gemeenten (N=36) dit?

- 75% ervaart toenemende druk
- 60% neemt zelf al initiatieven (Barka)
- 25% zou willen meedoen met de pilots

Gemeente
Amsterdam

Aanpak dakloze EU-burgers

1. Dakloze EU-burgers: ketenaanpak
2. Rechthebbende dakloze EU-ers: toegang Wmo
3. EU-arbeidsmigranten: brede aanpak

17 oktober 2024

Beeld doelgroep dakloze EU-burgers in de stad

- Al jaren toename : 80-90% van buitenslapers
- Polen (1/3), Roemenië (1/4), Hongarije, Bulgarije
- Man (80-90%), gemiddelde leeftijd 40 – van jong tot oud
- 1800 – 2400 personen in Amsterdam
 - Verblijf Amsterdam/NL van 3 maanden tot 42 jaar:
 - 60% dakloze EU-ers < 5 jaar in Nederland (kwart < 1 jaar, een derde < 3 jaar)
- Arbeidsmigrant? Vaak, maar significant deel ook niet
- 86% geldig ID
- 81% 'in de basis' verblijfsrecht (code 30, 28), 4% duurzaam verblijf, 10% ongewenst (code 41)

✘ Ketenaanpak dakloze EU-burgers

Ketenaanpak:

1. Outreachende teams (Veldwerk, DRG Dobreo20, HVO mobiel team) en inloop AMOC
2. Perspectief bepalen:

A. Kwetsbaar: perspectief is herstel, werk of land van herkomst

→ Veldtafel EU onder regie GGD

- Perspectiefopvang T6 (50 plekken 24-uurs), evt. voorafgaand verslavingszorg
- Repatriëring met zachte landing (DRG, LdH en OOV)

B. Anders: Perspectief terug naar werk of land van herkomst:

- Maatschappelijk werk (DRG)
- Werkbegeleiding, Back2Work (DRG) / passantenpension
- Repatriëring (Veldwerk, DRG, LdH)

- 'niet-rechthebbend': bovenwettig, los van reguliere keten
- Landelijke evaluatie: Adam veruit grootste omvang en meeste ondersteuning; veel repats.
- **Uitdagingen: terug naar werk; somatiek op straat**

Inrichting pilot kortdurende opvang dakloze EU-burgers Gemeente Amsterdam

Beschikbaar gesteld bedrag voor de pilot kortdurende opvang dakloze EU-burgers: €2.530.000

Zijn de middelen volledig uitgegeven? Ja
Zijn er eigen middelen toegevoegd? Ja

Aanbod van opvang

- Inloophuizen
- 24-uursopvang
- Crisisopvang
- Winter Koude Regeling
- Permanente Winteropvang
- Nachtopvang
- Passantenhotels

Doelgroep waarop de opvang zich (voornamelijk) richt

- Minder dan een halfjaar geleden een vorm van betaalde arbeid verricht in Nederland
- Langer dan een halfjaar geleden een vorm van betaalde arbeid verricht in Nederland
- Zonder recent arbeidsverleden met multi-problematiek
- Alle doelgroepen

Invulling pilot met ontvangen middelen

- Uitbreiding aantal fysieke opvangplekken, bijvoorbeeld het creëren van een extra inloophuis en het beschikbaar stellen van 10 extra bedden in de 24-uursopvang.
- Uitbreiding van passantenhotels.
- Versterken activiteiten gericht op begeleiding, ondersteuning en repatriëring. Onder andere door de inzet van maatschappelijk werk te intensiveren.

Cijfers opvang en ondersteuning		24-uursopvang	Nachtopvang
	Opvangplekken beschikbaar sinds pilot	1 januari 2023	1 januari 2023
	Gemiddelde verblijfsduur in opvang	6 maanden	7,5 dagen
	Aantal personen geholpen door activiteiten van De Regenboog Groep of andere organisatie	1105 Q4 2023 1175 Q1 2024	
	Opgevangen personen teruggekeerd naar land van herkomst		
	Opgevangen personen toegeleid naar werk	13 Q4 2023 7 Q1 2024	

Meeste recente sector waarin opgevangen personen arbeid hebben verricht:
Transport/logistiek

Land van herkomst

- Hongarije ■ Polen
- Roemenië ■ Bulgarije

Ervaring doelgroep

Plekken zoals dit waar je kan uitrusten zijn fijn. Op straat ben je veel bezig met allerlei andere mensen om je heen. Er gebeuren veel dingen op straat die niet goed zijn.

Succesfactoren

- Veldtafel EU voor kwetsbare groep: veld, zorg, OOV
- Complexe problematiek: Het hele veld aan tafel bij zoeken naar oplossingen: professional, zorg, veldpartijen, NGO's, beleid (naast zorg ook veiligheid, werk, juristen) en zeker belangenbehartigers.
- Inzet van wethouder / college

✘ Rechthebbende dakloze EU-ers en ✘ toegang Wmo ✘

Deel van de doelgroep rechthebbend

- Landelijke tool: checklist gelijke behandeling
- Voorwaarden: verblijfsrecht, werk(verleden)

Belangrijkste voorlopige bevindingen steekproef (DRG, GGD, JZD):

- Ong. 30 % recht op gelijke behandeling, ong. 700 EU-burgers, jaarlijks +225 p.
- Waarvan Wmo doelgroep 160 personen nu; jaarlijks +50 p/jaar
- < 5 jaar verblijf: 15% rechthebbend (nieuwe cijfers hoger) 6% ook kwetsbaar
- Verdiepingsonderzoek september rond verblijfs-/werkverleden

Criteria Checklist gelijke behandeling m.b.t. werkverleden			
Geldig ID en > 3 maanden verblijf -->	Werkend Reële daadwerkelijke arbeid: ==> inkomen > 50% bijstandsnorm of arbeidstijd >40%		OK
	UWV inschrijving + arbeidsverleden --> Niet intentioneel werkloos geraakt	< 6 maanden werkloos -->	OK
		> 1 jaar gewerkt -->	OK
		Reële kans op werk -->	OK

Goede ontwikkeling, ook zorgen en nog onduidelijkheden

- Extra belasting zorgketen:
 - Wachtlijst toename 25% nu en 9% jaarlijks en extra druk op zorgtrajecten
 - Capaciteit en zorg bij de CT, WPI en zorgaanbieders
- Belasting op omslagwoningen voorraad, in wat later stadium
- Verkenning landelijk (VNG, VWS) covenant binding en route naar land van herkomst binnen Wmo
- Lobby! Landelijke samenwerking en middelen voor taakverzwaring
- Principe gelijke behandeling potentieel ook andere beleidsterreinen, bv WLZ

→ Nu: gestart met route EU-burgers naar Wmo i.s.m. WPI

✘ Op naar meer preventie en duurzaamheid: ✘ Brede aanpak arbeidsmigranten ✘

- Directies EZC, JZD, OOV, Wonen, Dienstverlening, WPI, programma MAO
- Fase 1: Scan arbeidsmigratie (huisvesting, arbeidsmarkt, zorg, sociale voorzieningen, registratie)
- Ontwikkeling WIN-loket Groot Amsterdam
- Lobby:
 - Doorpakken met Roemer maatregelen zonder consessies
 - Gericht en selectiever arbeidsmigratiebeleid

Noodzaak goede inrichting zorg & welzijn (2/2)

- 35% van de arbeidsmigranten vindt dat na het eerste jaar in Nederland de gezondheid verslechtert
- EU-arbeidsmigranten worden bovendien eerder slachtoffer van misstanden zoals onderbetaling, onveilige werkomstandigheden, ondermaatse huisvesting of van arbeidsuitbuiting of ernstige benadeling
- Maar ook slechte toegang tot zorg, in de praktijk nog een koppeling tussen werkgever en zorgverzekering, maar ook huisvesting en barrières door taal- en cultuurverschillen

Naar een goede inrichting

- Duidelijke informatie voor arbeidsmigranten die naar Nederland komen
- Goede faciliteiten voor arbeidsmigranten die in Nederland zijn
- Bestaand beleid houdt rekening met arbeidsmigranten die in Nederland blijven

Handreiking

Zorg & welzijn EU-
arbeidsmigranten

